

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ
MGR LIC. JAKUBA POLÍVKA
„OCHRONA ŻYCIA NIENARODZONYCH JAKO ELEMENT
DOBRA POTOMSTWA W KATOLICKIM PRAWIE MAŁŻEŃSKIM”

W dniu 12 grudnia 2022 zostałem mianowany przez dziekana Wydziału Prawa Katolickiego Uniwersytetu Jana Pawła II w Lublinie dr hab. Andrzeja Herbata, prof. KUL, recenzentem pracy doktorskiej ks. mgra lic. Jakuba Polívki pt. „Ochrona życia nienarodzonych jako element dobra potomstwa w katolickim prawie małżeńskim”. W tym celu przedstawia moją recenzję:

Jakub Polívka rozwinął w przedłożonej pracy najbardziej aktualny temat ochrony życia nienarodzonego, zarówno z duszpasterskiego, medycznego, jak i prawnego punktu widzenia. Podstawowe punkty wyjścia tej interdyscyplinarnego podjętego tematu autor umieścił w trzech stwierdzeniach: „Zbawienie dusz jest najwyższym prawem”. „Każda istota ludzka ma nienaruszalne prawo do życia”. „Życie każdej ludzkiej istoty ma prawo do ochrony od poczęcia do końca”.

Z punktu widzenia metodologii praca została napisana przy użyciu metody analizy i odpowiedniej literatury, syntezy zdobytej wiedzy, w tym metody porównawczej. Autor uzupełnia podstawową interpretację o własną wiedzę zdobytą w pracy duszpasterskiej lub praktyce prawniczej. Jego podejście oceniam bardzo pozytywnie pod tym względem, ponieważ ujawniają one wielką orientację w problematyce, praktycznym duchu i znaczenia dla ludzkości naturalnej sprawiedliwości.

Jeśli chodzi o stronę formalną, praca charakteryzuje się ładną stylizacją językową z minimalnymi literówkami i błędami gramatycznymi. Z drugiej strony Doktorant zapomniał, że każde odniesienie do przypisu powinno zaczynać się wielką literą i kończyć kropką. Raczej rozpraszałym jest częste nieużywanie tabulatora do wyrównywania poszczególnych akapitów od lewej, niespójność użytej czcionki, a także miejscami i niespójna edycja. Największym problemem pracy mógł być jednak brak pracy z literaturą, gdyż już pierwsze spojrzenie na kilka prac partii sprawia wrażenie, że rozprawa pracowała z jednym, co najwyżej dwoma tytułami literackimi, co wobec wyrafinowania tego zagadnienia ze strony poszczególnych dziedzin nauki jest niewystarczające. Ponadto z tym tematem wiąże się szereg różnorodnych polemik, które pozwoliły na dyskusję i konfrontację z poglądami uznanych autorytetów naukowych, co prawie

wcale nie miało miejsca. Co więcej, wiele stron pojawia się w pracy bez żadnego odniesienia do źródeł lub literatury, mimo że autor najwyraźniej zaczerpnął ich treść z któregoś z wyżej wymienionych dokumentów.

Jeśli chodzi o treść pracy, za pozytywne uważam przede wszystkim wysiłki rozprawy zmierzające do wyczerpania traktatu i właściwego rozróżnienia między prawnymi i teologicznymi aspektami tematu. Autor wykazał się również umiejętnością przedstawiania wysokiej jakości argumentów na rzecz wniosków Kościoła katolickiego. O jego przeglądzie i umiejętności pracy z odpowiednimi standardami i metodami prawnymi świadczy również niemal bezbłędnie stosowana terminologia. Należy zauważyć szczególną wartość fragmentu rozprawy o *bonum prolis*, który wyróżnia się znajomością jursprudencji. Ogólnie rzecz biorąc, dzieło to można określić jako wielkie działanie interdyscyplinarne, które po usunięciu niedociągnięć byłoby właściwe, aby zostało opublikowane i rozpowszechnione w parafiach naszego kręgu językowego.

Wśród niedociągnięć pracy czasami zaliczam niejasny i niedokładny język. Jeśli autor pracował już bezpośrednio ze źródłami, wskazane byłoby nie tylko poleganie na nich przy samej interpretacji, ale także korzystanie z odpowiednich komentarzy. Doktorant nie uwzględnił kilku rzymskich aspektów tematu, a szkoda, zwłaszcza że oparł kilka wniosków na tych właśnie argumentach. W tym kontekście warto również wspomnieć o błędnym cytowaniu źródeł prawa rzymskiego. W swoich traktatach historycznych na ten temat autor skupia się przede wszystkim na wnioskach teologicznych ówczesnych autorytetów, ale pomija wnioski średniowiecznych kanonów, które w największym stopniu przyczyniły się do sprofilowania prawa kanonicznego do jego obecnej formy. Brak wnikliwości w teorię prawa uwidacznia się w kilku wypowiedziach autora, które szczególnie zaniepokoiły mnie częstym nonsensownym stwierdzeniem, że „małżeństwo zostało zawarte nieważnie”. Jako negatywną uważam również chronologicznie niepoprawną klasyfikację biblijnych podstaw omawianych instytutów poza traktatem o prawie pozytywnym w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r.

Rozprawa traktuje również o źródłach najdawniejszych i średniowiecznych, jednak praca nie zawiera żadnych odniesień do konkretnych współrzędnych, co wskazuje, że praktycznie całą tę część pracy zaczerpnął z literatury, bez konfrontacji z ich autentycznym sformułowaniem. Np. nie rozumiem początku zdania ze strony 145: „Podczas Reformacji 1500...” Nie są na miejscu negatywne komentarze autora odnośnie do publikowania wyroków Roty Rzymskiej w języku łacińskim. Właściwe podejście wskazuje bowiem, że autentycznym językiem prawa kanonicznego jest łacina, która bezpośrednio lub pośrednio zmusza kanonistów do należytego przyswajania jej znajomości lub

pracy nad jej doskonaleniem. W końcu wielka szkoda, że wielu z nich nie rozumie łaciny, a także polegają na wątpliwych tłumaczeniach, które nie raz prowadzą do różnych wątpliwych wniosków. Jednym z błędów terminologicznych rozprawy jest użycie terminu „kontrahenci”, zamiast kanonicznego terminu „nupturienci”. W luźnej parafrazie kanonu 1643 obowiązującego Kodeksu Prawa Kanonicznego prosi się o użycie terminu prawnego *res iudicta* zamiast wspomnianego wyżej tłumaczenia nieopartego na domniemaniach. Ogólnie rzecz biorąc, należy zauważyć, że więcej części pracy sprawia wrażenie pisanej pośpiesznie. Niepokoi mnie również zbyt krótkie zakończenie pracy dyplomowej, mimo że rozprawa oferowała podsumowania osiągniętych wyników na bieżąco.

Za największy wkład rozprawy Jakuba Polívki uważam złożoność jej opracowania pod względem interdyscyplinarnym, a także wyczerpanie tematu. Jak już wskazałem, po usunięciu niedociągnięć wysoce właściwe byłoby opublikowanie lub przynajmniej udostępnienie go szerokiemu gronu wiedzy fachowej za pośrednictwem stron internetowych. Na podstawie powyższego polecam pracę ks. mgr lic. Jakuba Polívki „Ochrona życia nienarodzonych jako element dobra potomstwa w katolickim prawie małżeńskim” do obrony przed odpowiednią pracą komisją doktorską.

W dyskusji w obronie zadaję doktorantowi następujące pytania:

1. Jak postrzega kwestię małżeństw osób starszych (np. w domach opieki) w kontekście analizowanej kwestii, w szczególności małżeńskiej przeszkody impotencji?
2. Jaka jest opinia i ogólny pogląd Kościoła katolickiego na metodę IVF, która nie wiąże się z zamrażaniem embrionów. Czy uważa to za moralnie uzasadnione”?

W Bratysławie, 10 lutego 2023 r.

Prof. doc. Mgr. Vojtech Vladár, PhD.

(Tłumaczenie z języka słowackiego – oryginał podpisany własnoręcznie przez Autora recenzji)